

ALBINA.

La de două ori în septemana: **Joi-a** și **Duminică**; era când va pretinde im-
prietă materială, va eși de trei sêu
de patru ori în septemana.

Prețiu de prenumerațiune,
pentru Austria:

pe un an întregu 8 fl. v. a.
dimetate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.

pentru Romania și strainatate:
pe un an întregu 12 fl. v. a.
dimetate de anu 6 fl. v. a.

Prenumeratiuni se fac la toti dd. cores-
pondenti si nostri, si de a dreptulu la Re-
dațiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde
sunt a se adresă si corespondentiile, ce pri-
vescu Redațiunea, administratiunea și
speditiunea; câte vor fi defrancate, nu se vor
primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anușie și alte comunicatiuni de
interesu privat — se raspunde câte 7 cr.
pe linia; repetirile se facu cu prețiu ses-
diuta. Prețiu timbrului câte 80 cr. pen-
tru una data se antecipa.

**Din caus'a serbatorii
catolice de manedi scoseramu
anulu acest'a cu o dia mai
nainte.**

Pesta, in 19 aug. n. 1873.

Si cuventulu trupu s'a facutu! Con-
finiulu militariu in 1. aug. n. s'a incor-
poratu in tapta Ungariei. In acesta dia
tote partile confiniului, cari pan'acuma
erau sub administratiunea provisorie a
comisariatului regiu din Temisióra, s'au
incorporatu comitatelor Torontalului,
Bacului și Temisiului. Aceste comitate
tineru spre acestu scopu congregatiuni
generali straordinarie, la cari au fostu
chiamati si au participatu si membrii res-
pectiveloru parti din confiniu. — Se in-
telege ca nouii membri ai comitetului
cattensu au fostu salutati cu via simpata
si cu emfatiche spresioni de bucuria
pentru „redobendirea“ partii intregante
a tierii. Si in bucuria si entusiasmu mare
se verificara nouii membri, pentru ca la
armatoriile congregatiuni generali ordi-
nare se partecipe ca membri definitivi.

„Cu bucuria au fostu primiti, cum
inca s'au semtitu ei, reprezentanti
confiniului?“ intraba „Zastawa.“ Ca intr'o
siera, careia fora voi'a lor si fora a fin-
tebati s'au vindutu, si dela alu carei gu-
vernu poporatiunea confiniului militariu
si unu bine nu pote asteptá, — re-
vunde totu national'a „Zast.“ a lui *Mile-*
re, care reconseada fratiloru scribuna
stelegere si concordia cu romanii intru
tote miscametele nationali-politice pre-
tote totu, era in caus'a confiniului desmi-
titarisatu cu deosebire, caci unu dusi-
manu comunu avemu: magiarismulu. —
Ne bucuramu de acesta prevenin-

tia a ilustrului conducetoriu alu frati-
loru nostri serbi, si apelamu la sentiulu
nationalu si patrioticu alu fratiloru no-
stri din confiniu, a dá man'a cu serbii si
a lucrá in armonia cu ei contra inten-
tiunilor si influentiárilor guvernului
magiaru, carele vediendu ca poporatiu-
nea din confiniu n'are incredere de felu
in elu, se teme ca la alegerile de depu-
tati dietali vor se reesa barbati oposi-
tionali nationali, si de aceea incepe deja
prin agentii sei a corumpe, amagi si im-
presiuna poporulu in cunoscutulu modu
si dupa spurcat'a sa sistema

Precum resufa prin unele foi gu-
vernamentali, guvernulu canta se in-
fiintiedie si ar fi infintiatu deja, daca
ar fi avutu bani, una noua „Patria“ in
confiniu, „pentru a lumina poporulu si
a-lu asecura despre bunele si parintes-
cele intentiuni ale guvernului.“ Avemu
insa sperantia in sentiulu nationalu si
energia intiegentiei romane si serbe
din confiniu, carea si pan'acuma merita
tota recunoscinti'a pentru zelulu seu na-
tionalu. Capitani pensiuati si oficerii
administratiunii sunt anatemisati de pre-
s'a guvernamentala, pentru ca — pre-
cum dice ea, „daca acestia n'ar agita
poporulu, tote ar merge spre bine,“ ade-
ca spre magiarisare si spre indupleca-
rea poporului d'a alege deputati guver-
namentali! Nicairi si nici odata nu pote
guvernulu se reesa de catu prin ama-
gire si coruptiune. In confiniulu militare
insa se va poticni, pentru ca poporulu
romanu din confiniu militariu este inca
nemolipsitu de epidemia coruptiunei mo-
rale, este vertosu si in venele lui curge
inca unu sange de Traianu, ér in inim'a
lui bate o inima nobila pentru mam'a
natiune si totodata fidela Tronului si Mo-
narchului.

Viena, in 17 augustu n.

Cumca dualismulu alu carui scopu
finale este stepanirea némtiului asu-
pra poporaloru din Austria, si stepanirea
magiarului asupra celoru din Ungaria,
dupa cea mai spurcata si de toti adeve-
ratiu barbati de statulu condemnata sis-
tema, pentru ca stá in opozițiune diamet-
rale cu principalele statulu de dreptu,
cumca acesta nefericita aliantia intre
némtiu si magiaru nu numai ca nu in-
nainta statulu spre nalt'a lui misiune, ci
'lu impinge inderetru, astfelu, incatu
Tronulu si monarch'ia nóstra, nici candu
n'a jocalu asia de inferioru rolu in con-
siliulu statelor europene, era tier'a si
poporulu pre di ce merge decade si
moralmente si materialmente, se constata
— pro superabundanti — astadi, si
inca intr'unu modu, incatu adevratiu
patrioti si aderinti ai Tronului si Mo-
narchului 'si vor acoperi faci'a de rusi-
nea ce o pati tier'a naintea lumii civili-
sate, careia a vrutu se dovedesca cultura
si civilizatiunea sa, era mai vertosu co-
merciulu, industri'a si *bunastarea publica*
a poporului.

N'a fostu destulu catastrofa Bursiei
pentru a luá masc'a diosu si a areta lu-
mii in pelcuti'a gola pe Austro-Ungaria,
ci a mai trebuitu se vina si altu tres-
netu pentru a o omori si moralmente in fa-
ci'a lumii.

Ieri s'au impartitu premiale pentru
cele mai de frunte obiepte de la esposi-
tiune, cari adeca s'au aflatu de cele mai
perfepte de juriulu internationalu. Im-
partirea s'a inceputu la 1 ora d. m. si —
ce se vedi! Sa'a cea mare in care s'a datu
lauda si recunoscintia muncii si artei, si
inca de catra areopagulu culturale si ci-
lizatiunei moderne, era gola golisiora!

Nici o notabilitate de pre terenulu

sciintieloru si artelor si nici unu repre-
sentante diplomaticu n'a participatu la
acestu actu de importantia. atata de ma-
re in istoria culturale universale, — unu
indiferentismu ne mai pomenitu de candu
datedia istoria espusetiunilor univer-
sali! Si ce este caus'a acestui indiferen-
tismu? Doua impregiurari:

Pre marele numeru de premia
(30.000!) si prin urmare nevalorea mo-
rala a acestora, apoi trist'a impregiurare ca
— pre cum eu dorereconstata „N. fr.
Pr.“ — strainatatea pre pucina impor-
tantia da espositiunei din Viena, si de
aceea s'au si distribuitu atatea premia; apoi
tocmai prin acest'a premiale n'au nici o
valore morala, — toti sunt nemultiamiti
si chiar indignati, strainii casi cei din tierra.

Si cumca scriu adevrulu, doveda
este Gazeta internationala pentru esposi-
tiune, carea cu dorere constata perde-
rea morala ce suferi espusetiunea prin
distribuirea premialoru.

Astfelu stepanitorii si conducatori
Austriei s'au insielatu infricosiatu atatu
in privintia profitulu materialu (pre-
cu maretamu si noi intre „varietati“ Red.)
catu si in sperantiele lor, ca prin esposi-
tiunea universalu, care a costatu sta-
tulu preste 16 milioane, vor se atraga
admiratiunea lumii asupra Austro-Unga-
riei si vor se-i marasca vedi'a si nimbulu
— de putere mare!

A. L.

L. Bucciu, in 4 augustu n.

(O privire a supra stadiu nostra si o voce
admonitória.) Situatiunea este incurcata, pre-
siunea de susu cresce pre dia ce merge, co-
ruptiunea ie dimensiuni totu mai mari, ma-
chinatiunile si intrigele, ce se urdiescu in con-
tra-ne, nu vor a luá capetu, ér mam'a nóstra
natiune striga cu voce puternica catra cei
chiamati: deceptati-ve odata! invetiati a-ve

FOISIORA.

**Despre caus'a patogenetica a
mai multoru morbi epidemici si
una solitia despre colera.**

Despre nici unu morbu nu s'a facutu
atatea cercetari, si nici despre unulu nu es-
tatu atatea pareri diverginti ca despre colera.

Ipotesele, chiar si cele mai absurde, s'au
adusu spre lamurirea causei patogenetice a
morbulu acestuia, asia de esemplu: credea
poporulu pe unele locuri, cumca ap'a fantane-
loru ar fi veninata, si cei ce o beu, capeta
colera.

Pre candu unii, cu profesorulu Horn
din Monacu in frunte, credeau cumca caus'a
patogenetica a colerei este starea cea ab-
norma a electricitati atmosferice si ca una
parte a azotulu atmosfericu s'a prefacutu
prin electricitatea acesta abnormala in una sub-
stantia alotropica a azotulu, pe care apoi au
numit'o *iodosmon*, si ca in aeru pe timpulu
cholerei se afla afora de acesta substantia si
cyanammonium, precum si *acidulu hidrocyanicu*
(Blausauere), care intre tote substantiele ve-
getabile e celu mai veninosu: — pre atunci
altii voiau a fi descoperitu caus'a colerei in
una substantia ficsa si forte veninosa, care au
numit'o *sej sin*, (substantia putreda.)

Aperatorii acestoru ipotese inse veni-
au in cele mai mari contradicteri, candu
era se raspunda la intrebarea: *despre desvol-
tarea spontanea*, (autochthona), precum si de-
spre *contagiositate* colerei.

Teoria cea mai noua si cea mai latita,
care de una parte este totdeodata si cea mai
probavera, era de alta parte e basata pe cer-

cetari scientifique forte adence, si explica tote
simptomele acestui morbu, suna asiá:

Colera e unu morbu miasmaticu, si cau-
s'a lui patogenetica sunt nesce organis-
me vegetabile microscopice de genulu
mucedielei, si fiindu ca ele se desvolta
mai cu sema pe orezu, (oryza-Reis,) atunci
candu acest'a amblandu-i timpulu forte reu
degeneredia — se tetiunesce, si tetiunele
acesta s'a numitu *urocystis oryzae*.

Se cercetamu dara, pe ce fundamentu e
basata acesta teoria despre una vegetabila pa-
rasitica, ca causa patogenetica a colerei?

Inca in anulu 1849, profesorulu Budd,
auctorulu opului celu clasicu despre morbiu
ficatului, precum si Britton descoperira in de-
jeptele (baleg'a) morbosiloru de colera nesce
vegetabile de genulu mucedielei, inse de atunci
pana la epidemia cea mare a anului 1866
aceste vegetabile nu fusera mai multu obieptu
de scrutare.

In acestu anu profesorulu Klob in Viena,
precum si Thomé incepura a descrie aceste
vegetabile, si le numira *cylindrotaenium cho-
lerae asiaticae*.

Klob a aflatu aceste vegetabile parasiti-
ce in una multime forte mare in dejepte,
precum si in matiele morbosiloru de colera,
ér intr'unu casu a aflatu si sementi'a acestoru
vegetabile adunata intr'o multime mare in
ghindurile mesenterice, precum in cele *lymphatiche*
de langa arteri'a coeliaca, si aceste ghin-
duri erau forte inflata. Mai incolo i succese
densulu a scote chiar din sangele unui mor-
bosu de colera *seminti'a*, precum si *fibrela de*
mycellium, si cercutandu elu dupa acesta, ca
de proba, si sangele unui omu officosu, ac-
esta descoperire nu-i succese.

De altmintrea conditiunile, ce se receru,
ca se pota vietui si a se inmulti acestu para-

situ vegetabile, le are trupulu omenescu in
optim'a forma!

Se privimu deci la aceste conditiuni cavasi
mai de aproape.

Renuntulu profesorulu de botanica Hal-
lier, celu mai ageru aperatoriu si propaga-
toriu alu acesteia teorie, basandu-se pe esperi-
mentele sale, adeca: crescendu si cultivandu
elu acestu parasitu vegetabile, (teciunele ore-
zului,) a aflatu, ca elu are una forma cystica
seu besicosa, si ca patri'a lui este India orien-
tala, (Pentapotamia,) acelu legamu vechiu
alu omenimei si a culturale si celei mai an-
tice, — si cumca elu numai sub acele condi-
tiuni se pote desvolta si iamulti, precum se
afla acesteu in India, adeca: unu gradu for-
te mare de caldura si de umediela; si espe-
riinti'a intr'adeveru ne iuvetia, ca acesteu
sunt si conditiunile necesarie a colerei.

Asia vedemu noi ca colera se desvolta
si grasadie in zon'a caldura, (tropica,) estin-
diendu-se de aici si preste zon'a cea stimpe-
rata nordica mai cu sema ver'a, era nici odata
latindu-se preste zon'a cea stimperata meri-
dionala, si nici preste ambele zone frigurose.
Iern'a ea se stinge, inse nu totdeun'a, fiindu
ca preste ierna, mai cu sema candu acesta e
domola, — sementi'a acestui parasitu per-
siste in locuintiele omeniloru, de unde apoi
primaver'a si ver'a elu proliferendu se in-
multiesce si latiesce.

In regiunile polare a celoru trei conti-
nente, colera nici candu n'a strabatutu. —

Se vedemu acum, cum e cu a dou'a condi-
tiune, adeca: cu umediela?

Esperinti'a ne-a invetiatu, ca acesta ve-
getabila parasitica nu pote se desvolta, de
catu deca are umediela potrivita, si ca acele
tinenturi, caroru le lipsece acesta, sunt seu

de totu immune, adeca scutite de colera, seu
numai sub unele imprejurari.

Asia vedemu, ca catenele muntiloru,
precum si acele tieri, a caroru substratu de
pamentu e formatu din pietrii cristaline vir-
tuose, precum: din granitu, gnaisu, serpentinu,
porphyu seu din potri vulcanice, precum:
din trachytu si basaltu, sunt scutite de co-
lera. Asia sunt scutite cele doue insule vul-
canice: Sardinia si Corsica, precum Elve-
tia, si partea nordvestica din Germania, inse
numai partile loru cele mai muntose. Asia
vedamu, ca acele partii a cetatii Lyon, a ca-
roru case sunt construite pe granitu, (adeca:
croix rousse, fourviere St. Just, etc.) sunt
scutite de colera.

Afora de acesta, acestu parasitu vegeta-
bile mai are da lipsa spre a se pote desvolta
si de una multime mare de azotu, nelip-
sindu-i inse nici *substantiele hidrocarbonice*
de totu.

Asia 'lu vedemu noi desvoltandu-se for-
te rapede pe plant'a orezului, a caru fruptu seu
sementia e nutrimentulu principale la doue
tertialitati a genulu omenescu, — mai cu
sema, candu acesta planta degeneredia prin
timpu nepotrivitu; pentru acesta si Hallier
a numitu acestu parasitu vegetabile *uro-
cystis oryzae*, dar ce e mai multu acestui
ingeniosu botanicu i-a si succeseu crescerea
artificiala a acestui parasitu pe orezu, dandu
elu plantelor de orezu temperatur'a receruta
si potrivita loru de 35° si stropindu-le cu
dejeptele (baleg'a) morbosiloru de colera,
desvoltandu-se dupa acesta a procedura amin-
titulu *urocystis* si teciune, care cu incetulu a
uscatu si nimicitu plantele orezului.

Fruptulu seu sementi'a acestui parasitu
vegetabile se afla asia dara in dejeptele mor-
bosiloru de colera, ca nisce grauntiore forte

cunosc, pe voi, pe prietenii si inamicii, pe
stri! invetiati odata a cunoaste ce este desti-
matu si ce este de despretuitu, atatu in me-
diloculu vostru, catu si in aceia, despre cari
sunteti convinsi ca nu ve voiescu de catu
reulu vostru!

Inimicii nostri de morte se incerca a ne
ocupu totu mai multu terenulu, si a-ne rupe
bazele dezvoltarii nostre nationale. Spiritulu
timpului pre de alta parte cu voce puternica
striga: „nainte“ er dintre ai nostri multi
ne au parasitu si ne parasescu pre fie-care
dia, trecendu pentru interese egoistice in ta-
berele strainiloru.

Ei bine! Spiritulu timpului striga tu-
ruror: „nainte“ cu orice mediloce iertate.
Mediloce iertate avemu pucine, noi suntemu
in disordine, amariti si persecutati de toti.
Ce se fac mu sub atari imprejurari?! Se ac-
ceptamu alte timpuri mai bune, se acceptamu
pana atunci pana candu altii ne vor da direc-
tiunea, pana candu altii se vor incerca a ne
redica din miseria si degradatori'a stare, in
care ne aflamu, ni vor reflecta multi

Da, asia este; sunt tare multi intre ai
nostri cari sustienu acest'a: tare multi dicu,
ca acum nu e inca timpul de lucru, acum se
ne plecamu si se rabdamu, se purtamu cu pa-
cientia jugulu de feru ce ni-lu punu strainii
pe grupadii nostri.

Comoditatea, trandav'ia, somnulu sunt
lucruri placute pentru omenii degenerati si
fora potere de vietia.

Apoi omulu este fetu alu naturei, supusu
legiloru acesteia, nu va poté dar se o intréca
elu pre aceea nici odata. Poporulu romanu
deci lucre si elu, de voiescu se aiba viitoriu
mai bunu, caci acestu viitoriu bunu nu vine
de sene. Elu trebuie pregatitu. Fora prepa-
tirea, nu se poté face nimicu. Vor fi inasa multi,
cari vor dice; dar cum se ne pregatimu! Pre-
siunea de susu si de diosu este multu mai
mare, de catu ca se potemu incepe cu prepa-
tirea. Mi vor dice multi, sum securu, ca pe te-
renulu economicu dările impuse de domni
stepanitoru ne iau si medu'a din ósa. Pe te-
renulu scolariu, presiunea organelor regu-
lului celui coruptu magiaru este multu mai
mare, decatu ca se pota suferi vre-o desvol-
tare in mediloculu nostru. Pe terenulu bise-
ricescu ni sunt croite dejá de multu intri-
gele si discordi'a, acum numai se continua.
Pre terenulu politicu apoi unii barbati de ai
nostri atatu de multu s'au lasatu a se con-
duce de intrigele strainiloru, in catu am poté
dice ca trebuie se desperamu.

Da asia este, in tote partile suntemu
asupriti si paralisati, ba nadusiti chiar in ori-
ce manifestatiune de activitate nationale.
Dar cu tote acestea prin bunavointia ener-
gica si resolutiune potemu face multa.

Pe terenulu economicu, este adevratu,
ca dările ne serasescu si ne sugu si medu'a
din ósa. Terenulu acest'a este inasa atatu de
vastu si atatu de plinu de comori ascunse, in
catu lucrandu noi cu serguintia si ratiunulu
pre acestu terenu, vom poté caseiga atata,
catu se ne potemu plati si dările si se ne re-
mana si ceva prisosintia, preste trebuintiele
de tote dilele.

Pe terenulu scolariu domni cei mari
de susu si cei mici de diosu esmitu mai in
tote dilele ordinatiuni ce vor ca cu ori ce
pretiu se ne nimicésca scólele nostre sustie-
nute de noi si prin sudorea nostra. Aici inasa
se ne aretamu poterea nostra de vietia, aici
se damu dovedi ca nu ni frica de planuri ma-
giarisatori'e. Ne oprescu dnii magiari cartile
de scóla, sub cuventu ca acelea falsifica ade-
verulu si dreptatea unghuresca in istoria si
constitutiune. Nu ne vor poté opri inasa pe in-
vetiatorii nostri de a propune istoria in scóla
asia, precum recere adevverulu. Atata cute-
santia orba inasa totu nu va poté avé regimulu
magiaru, ca se ne tramita in fia-care scóla se con-
trole die pre invetiatoriu in propunerea sa.

Ne oprescu domni in multe parti sol-
virea salariloru invetiatorescu din bugetulu
comunale. Se nu ne descuragiodie acest'a inasa
nici de catu, ci se cugetamu ca in acestu bu-
getu comunalu totu noi solvimu aceea ce se
da invetiatoriloru nostri. Nu vom mai plati
de aci nainte la comuna sub titulu pentru in-
vetiamentu, ci de a dreptulu invetiatoriloru
nostri.

O mesura mai blastamata pre acestu te-
renu este si proiectulu pentru reformarea scó-
leloru medie in care se dice, ca in tote gim-
nasiale si scólele reali superio're, fora deose-
bire, limba propunerii se fia magiara.

Catu pentru terenulu bisericescu, apoi
aci depinde numai dela noi, se ne desbracam
noi de prejudecie false, se ne pregatimu noi
calea spre reunire si atunci usioru vomu
devinge pe contrarii nostri. Se ne aretamu
noi inasa tari'a, puterea si vointia nostra de
a nainta.

Pe terenulu politicu ne au adusu dnii
magiarii in confusiune, er unii dintre ai
nostri, deahistii, ne-au tradatu si ne trada.
Ca se potemu nainta si se ne salvamu onorea
natiunala se urmamu esemplulu serbiloru

si boemiloru si altoru popora ce se afla in
asemenea positiune casi noi.

Nu suntemu noi romanii atatu de slabi
si desnervati, ca se nu potemu sustiené lupt'a.
Se privimu numai la positiunea presenta a
regimului actualu magiaru si la medilocelu,
prin cari voiescu a-se sustiené si se cuget-
tamu apoi la impresiunea ce o ar poté face
numai cea mai mica miscare a atatoru mi-
lióne de romani. De vom remané inasa si mai
de parte in confusiune si inertia, numai
vom ajutá si intari pre inimicii nostri.

Prin portarea de pona acum ni-amu atrasu
dispretiulu tuturor'a. A fi despretiuitu inasa nu
place nimenu si prin urmare nici nóa; de
ce se ne desbracam de poporulu nostru
celu atatu de bunu si se nu avemu indurare
catra densulu? de ce se nu cugetamu ca ne
va blestemá posteritatea? de ce se nu cuget-
tamu ca prin confusiunea si discordia
ce exista intre noi patimescu atatu de multu
mam'a nostre natiune.

Ce ne trebuie dara? Perseverantia si
resolutiune sub o conducere intielepta si vii-
toriuulu frumosu ni este ascuratu.

La o parte dara cu prejudetiele la o
parte cu trandav'ia recomandata de multi
dintre ai nostri si atunci se fimu securi ca
chiar aceia, cari adi ne despretiuescu, ne vor
stimá. —

De sub pol'a muntiloru apaseni, in iuliu.

(Asupriti domnescu, influentia jidovescu,
poporu sedusu prin teologu luminatu si respan-
ditoriu de „moralá“ prin rachia jidovesca.) —
Ar cugeta cineva, ca in partile acestea (cot-
tulu Albei inf.) suntemu fericiti séu celu pu-
tieniu indestuliti cu sórtea, cu domni stepa-
nitori, cu organele bisericescu etc; ba domne
ferescu! din contra suntemu asupriti, moral-
minte batjocuriti si materialminte despoiatu;
chiar si averea bisericeu ni e periclitata prin
influintia domnesca si amestecu jidovescu.

In comuna Stremitin, comuna cu aprópe
1300 de sufete romanesci, voindu poporulu
se dispuna liberu de putien'a averea biseri-
cei sale, caci aci e refugiuulu acestu poporu in
timpu de lipsa, si inmultiescu dupa potintia
acesta avere si se folosescu de ea ca de pro-
prietatea sa. — Astfelu la dorintia comuna
a poporulu, comitetulu par. si parochulu din
locu — cerendu si sfatulu dlui adv. N. G. s'a
resolvatu a vinde vinulu santei bisericeu, cu
scopu de a-inmulti averea, inese nu pre bani,
ci in schimbu pre mustu, solvindu-se la tomna
in duplu, dupa usulu de pana acum alu bise-
riceu si crestiniiloru din locu. —

Dupe buti si 1/2 de vinu fusera inpa-
tite intre credintiosi — (cu feri'a mica del
cupe;) apoi ce se vedi? Ovreulu arendam
alerga la judele cercuale, si face de acestu
demanda judeului comunale, ca se insotiescu
pe ovreu se intre in podrumulu bisericeu,
numai de catu se sigiledie butea din care
imparto vinulu. — Judele comunale, totodun
si epitropu, implini porunc'a stepanului
conduse pre jidanu in podrumu, er jidanu
sigila butea bisericeu crestine!

Poporulu intielegendu de acesta
prive ne-acceptata a dlui jude cercuale, pre-
cum si de impertinentia jidanului, se indigna
fórté, er parochulu localu radimatu pe sfatu
primitu dela dlui adv. Gaitanu, inoscitu
cátiva membrii din comitetu si unu epitropu
intrá in podrum, si rupendu sigilulu jidanu
lui de pre bute, comandá vinderea mai departe
a vinului in modulu indegetatu.

Preotulu si epitropii fusera trasi la
spundere si luandu-se protocolu in cancelari
dlui solgabireu, preotulu provocá la dreptu
usiatu de pana aci a stei bisericeu, si dise
bisericeu n'a incheiatu nici unu pactu de
voire cu ninene la infintierea arendei,
astfelu ea, ca persóna morala de sine stabi-
tória, va vinde, respective impartí si mai
parte intre crestinii sei vinulu ce mai are.

Inse ce i pasa dlui solgabireu de dro-
tulu ce compote bisericeu nostre ortodose
elu dictá una muleta de 12 fl. v. a. er ovreulu
arandasiu ceru una desdauare de 30 fl. v. a.
— si acesta fu aprobata si din partea v. a.
mitelului cottatense. —

Acum ce e de facutu, cum se scapamu
din ghiarele acestoru vampiri, cum se ni sal-
vamu dreptulu bisericeu de a-si poté folosi
dispune si manipula libera averea s'a? unde
si candu s'a creatu acea lege, care nu permite
se ni schimbamu marfa, deca nu o potemu
vinde pre bani, se nu fia iertatu a dá vinu
pentru vinu, grau pentru grau etc. etc. Vom
vedé ce dreptate ni va face in asta privintia
naltulu ministeriu regiu ung. unde am ape-
latu acesta justa cauza a nostra. —

Unu necasu inasa nici o data nu vinu
senguru. Amintii la inceputu despre inveti-
area „mo aloi“ prin rachia jidovesca. Domni
câte am ajunsu se vedemu!

Nu sunt de ajunsu necesarile si lipse
bietului poporu — ci mai vine si unu bietu
teologu absolutu se strice si se ne nete-
siésca, ca se-si fa a merite la domni. Acestu
faimosu teologu scie, ca sermanulu nostru
poporu se poté seduce si corumpe mai usioru

simple mici, formandu ele in acestu tipu nu-
mai unu ochiu din lantiulu celu lungu a me-
tamorfósoloru la cari le vedemu a fi supuse
tote organismele mici, cele vegetabile, pre-
cum si cele animale. — In acestu stadiu a me-
tamorfósei, acesta vegetabila parasitica se
chiamá *micrococcus*.

Din istoria scimu ca cholera, ca unu
morbu epidemicu, n'a grassatu numai in se-
clulu nostru, ci si in seclii evului mediu si
chiar si in antichitate, inse neavendu noi des-
crieri acurate suntemu necesitati a-ne mar-
gint la descrierea cea mai corecta, si acest'a
se datédia din anii cei de fómete 1815, 1816
si 1817.

Macpherson, unu medicu anglu din In-
dia orientale, ne spune: ca in véra anului
1817 a proruptu coler'a in India dupa una re-
colta fórté rea de orezu, care e seugurulu nu-
trentu a poporaloru celoru fórté numero'se
din Asia orientale, — si dupace in anii 1815
si 1816 a amblatu unu timpu fórté reu, su-
flandu si ventulu necontentu de catra resa-
ritu; in *Lessore*, una cetate langa gurele ri-
ului celui santu *Ganges*, (cum 'lu numesc
Hindu,) a proruptu coler'a, si cu una rape-
dime mare s'a latitu in tomna anului 1817
peste totu teritoriuulu de langa *Ganges*, pana
unde se vérsa in acest'a unu altu riu mare,
cu numele *Yumna*; in anulu urmatoriu latin-
du se in sasu pana la *Delhi*, odinóra renumi-
ta capitala mahomedana a Marelui *Mogul*, si
pana la *Sahapora*, aprópe de pólele colosului
Himalaia.

Decumva se afla in pamentu multe sub-
stantie putrede, séu pentru putrediuene fórté
apte, atunci dezvoltarea si prolificarea vege-
tabililoru parasitice si inaintédia si spor-
tescu.

Asia vedemu, ca acestu parasitu numai

in acele parti a trupului omeneacu se locali-
sédia, unde si afla conditiunile cele mai fa-
vorabili pentru dezvoltarea sa, asia in matie
si in sange, unde existu intr'a devveru aceste
conditiuni, si anume: una temperaturatura si u-
mediela mai mare, precum si acele substan-
tie, cari i sunt neaperatu de lipsa pentru des-
voltarea si inmultirea sa.

In contra acestei teorie s'au redicatu din
mai multe parti contradiceri, asia d. e. dicu unii,
ca nu numai in dejepete morbosiloru de co-
lera, ci si in alte dejepete se desvolta vege-
tabilé parasitice, inse acestea n au calitatile,
carii le are *urocystis or yzae*, fiindu ca acestea
sunt numai unele specie din genulu mucor,
pre candu in dejepete colericiloru se afla la
inceputulu morbului *micrococcus* intr'o mul-
time fórté mare, éra mai catra capetulu mor-
bului fructulu séu sementi'a dezvoltata a sus-
numitei vegetabile parasitice. —

Mai incolo profesorulu Müller nutrin-
du cu dejepete pacientiloru de colera cani, ace-
stia au peritu de unu morbu, a carui siptóme
fórté tare semenau cu a colerei, inse profes-
sorulu Weber, care a repetitu acestu esperi-
mentu nu i-a succésu; — si asia s'a folositu
si acestu incidente spre a poté resturna acesta
teoria. —

Deci se ne punemu intrebaea: Cum, si
in ce tipu producu aceste vegetabile parasitice
morbi? Mai departe: despre cari morbi e con-
statau prin ajutorulu sciintieloru naturale,
ca ei sunt efep'ulu nedisputaveru alu acestoru
organisme parasitice?

Organismele vegetabile parastice sunt
prin modulu nutritiei loru fórté puternici su-
scitatori a descompuneriloru chemice, si in
acestu tipu causédia ele acele doue fenomene,
(aparitiuni,) miraculóse a fermentatiunei séu

ferberei, si a putrediuinei, a caroru esentia a
fostu mi de seclii una enigma nedescifrata
pentru ómenime, si care numai microscopulu
si chemia moderna ni-a deslegat'o.

Causa fermentatiunei precum si putre-
diunei este dezvoltarea si inmultirea aceloru
organisme microscopice vegetabile, cari stau
numai dintr'o besicuitia séu celula, in care se
afla unu fluidu limpede séu turbure, si cari cu
privire la fermentatiune le numimu *sacharo-
myces séu si sphaerococcus*.

Aceste organisme se afla pretotindenea
in aeru, precum si in tote substantiele fluide,
si asia si in mustulu struguriloru si alu al-
toru plante.

Aceste organisme crescendu si inmul-
tindu-se descompunu sacharulu mustului si
celu din fertur'a ordiului incoltitu si fie-care
parte de sacharu produce doue parti de al-
kohol, (spiritus vini,) si doue parti de acidulu
carbonicu. adeca: Sacharulu e compusu din
 $C_6, H_{12}, O_6 = 2 (C_2 H_6 O = \text{Alkohol})$
 $+ C O_2 = \text{Acidulu carbonicu. (C insemna}$
elementulu Carbon, H = Hidrogenu si O =
Oxygenu; cifrele aréta atomele séu ecuiva-
lentele.)

Inceputulu fermentatiunei 'lu cunos-
eemu prin mirosulu celu spiri tuosu, precum
si prin besicuitiele acidulu carbonicu cari
causédia una ferbere. Totdeodata si tempera-
tur'a cresce. Pentru fermentatiune e mai fa-
vorabile una temperaturatura de 10 pana multu
30 de gra'uri Celsius: fiindu acest'a mai
mica de catu de 10 graduri, fermentatiunea
e mai domóla, la punctulu inghietarii fer-
mentatiunea incéta cu totulu.

Desvoltarea acestoru organisme mici e
identica cu a plantelor, adeca: ele crescu si
se inmultiescu fórté iute si intr'o mesura

admirabile, mai cu s'ama deca si afla condi-
tiunile necesarie spre vietuirea lor. cari le
au amintitele succuri de plante.

Acestea cuprindu in sine substantie
albuminoide, a caroru molecule, (atomi,) sunt
fórté complicate si fórté labile, si totdeodun
cuprindu in sene si unele saruri, cari spre
nutritie si deplin'a desvoltare a acestoru or-
ganisme sunt neaperatu de lipsa.

In decursulu fermentatiunei si a putre-
diunei se desvolta asia dara una vegetati-
one fórté mare de aceste organisme vegetabile,
cari cu privire la fermentatiune le numimu
feces, séu droside, de la cuventulu latinu de
orsum, pentru ca éle formédia pre fundulu
vasului unu sedimentu, adeca stratulu de
diosu. Prin microscopu marindule de o mia de
ori le vedemu ca organisme globuliforme,
din cari 125 de miliona abia cuprindu spa-
ciulu unui policariu cubicu.

Noi intrebuintamu aceste organisme,
adeca drosidile spre a suscita fermentatiunea
in acele substantie, cari cuprindu sacharu, si
acesta fermentatiune o numimu apoi artifi-
ciale.

Deca vomu bagá intr'o solutiune de sa-
charu puru numai fórté pucine droside, atun-
ci fermentatiunea numai de catu incepa si
una parte de droside, e suficiente pentru de a
descompune cincu parti de sacharu; inse in
casulu acest'a drosidile séu organismele, ca-
ri le-amu intrebuintiatu, nici de catu nu
s'au inmultitu, fiindu ca in solutiunea de sa-
charu lipsescu unele parti esentiale, de cari
aveau lipsa aceste organisme spre a lor
prolificare. —

Deca inese in solutiunea acest'a de sa-
charu puru vomu bagá sarea amoniacului si
calcea, (varu,) fosphorica, atunci organismele

trachia, carea inbăta ererii, tempesce min-
ni indupleca vointia bietului tieranu.
In comuna Stremtiu s'a otaritu anulu tre-
reducerea parochiala. — „teologulu“
vine si se sfatuesce cu nasi, cuscri si
suri, er' acestia atragendu in mediloculu
pre ai loru cuscri si consangeni, facu a
sida care intriga prin satu si afa ca prin
schia se potu casciga omenii p ntru redi-
naneia dou'a parochie. Si rachi'a a ametitu
unii si in ametiel'a loru subscrisera vr'o 60
presentatiunea tramisa de „luminatulu“ teo-
la Consistoriulu metropolitanu, in care
a intregirea parochiala. Ven. Consist.
tramã pre protopopulu tractualu a se infã-
in faci'a locului si a se convnge „despre
unei a dou'a parochie.“ Dlu protopopu,
lecu de a cautã sã realiziedie reducerea
adu comun'a fôrte aeraca, dupa mai multe
trebãri respunse de poporu negativu, dise
„organizarea de amu s'a desfiintiu(?)“ si
ne se va fi oteritu anu, voi aveti dreptulu
Megeti alu doilea parochiu.“ Adunarea de o
ma de ômeni, prejudecata de dlu prot'a, a
lecu, er' consistoriulu s'a reportatu lips'a
a adou'a parochia si invoirea comunei
alege unu alu doilea preotu.

Acuma intrebã: cum vor potã trai doi
preoti in acẽsta comuna, candu unulu tange-
numai de adi pre mane, totu venitulu
parochiei abia urcandu-se la 310 fl.?

Apoi a agitã si intrigã si impedeã va-
starea salutariloru nãstre dispusotiuni si-
adãli pentru I. Petrutiu, teologu cu totulu
calificatu pentru comun'a Stremtiu, e chiar
preotu; cãci imprejurarea cã densulu a fostu
seminariulu nostru archidieceasanu nu do-
vedesce de folu capacitatea lui, fiindu aci
limitu numai din grati'a prã bunului si fe-
lului metropolitu Siaguna.

Unu ortodosu.

Abusuri si nelegalitãti comise in Archi- diecesa din partea unor'a din Cleru.

(Urmare.)

Motivele recursului nostru colectiv
se se apretuiesca din partea ven.
consistoriu metropolitanu, deca ar fi fostu
nãstute aceluia din partea ven. cons. arch;
credemu noi celu putienu, si a buna sãma
adi ne amu afã intr'o stare definitivã si nu
deplorabila, precumu ne afãlãm in rea-
tate. —

Noi nu suntemu competenti a trage pre
ven. consist. arch. la raspundere pentru ne

substernerea pomenitului recursu la ultim'a
instantia, acẽsta o voru face cei competenti.

Totusi potemu dice si noi, cã ven. consist.
prin acẽsta preteritiune de instintia a sprigi-
nitulu de facto pre Gr. Maieru, care domnesce
si astadi ca unulu dintre mai marii voivodã ai
ostiloru de susu peste tractulu nostru, ca vai
de locu. — Curundu dupa predarea recursu-
lui, vedindu cã Maieru incepe a functionã
ea protopopu, amu tramisu o aretare criminala,
basatu pre acte, de dupla crim. de bigamia,
asupra lui Gr. Maieru, sperandu cã bãteru
acẽsta, acuma in urm'a celoru lalte, va fi de
ajunsu pentru delaturarea lui prin ven. con-
sist. metropolitanu, carea pana astadi nu scimu
cã—cum este decisã, cãci noi despre rezultatu nu
am fostu incun-sciintiatu. — Din anulu 1870
incõcia, remanendu Gr. Maieru pre langa
tõte protestele in postulu de adm. ppsescu, s'a
unitu acẽsta cu suspendatulu adm. ppsescu
Ignatiu Mandocea din Cincumare, si a buna
sãma sprigniti si din partea ven. consist.
arch., au refrantu cu efectu ori ce feliu de in-
cercare de a-se alege protopresviteru defini-
tivu, cãci necupacele Maieru nu lasã nici unu
objectu in sinodu sub discussiune, care numai
pre departe tientiã la definitiv'a ocupare a
postului de protopresviteru. —

Ce erã sã facemu noi, suprimãtii si stri-
vitãii? Trebuã sã ne acomodãm imprejurã-
riloru bune-rele, cum au fostu, si trebuiã sã
taccemu cãci ven. consist. arch. pasii facuti de
noi ii-a luat in nume de reu. — Ambii, in bui-
bati de invingerea asupra nãstra celoru bino-
sentitori, au inceputu a ne depinge antea
ven. consist. arch. de cei mai perniciosi ômeni
ai societãtii nostre bisericesci, incãtu ven.
cons. arch., nu scimu din convingere sãu alte
interes, si-a intorsu dosulu asupra nãstra si
tare no-a turburatu. N'aveamu ce face, geme-
mu dela sufletu pentru atare constelatiune a
lucuriloru inamica binelui comunu!! —

Gr. M. avendu-ne acuma sub peciõre a fa-
cutu ce a vrutu, dara numai legea nu a
urmat'o, ei s'a tienutu de usurile vechi si le-
gea numai acolo o a aplicatu, unde i-au ve-
nitulu bine la socotãla. — Elu, presiedintele
forului biserico-judecãtorescu de prima
instantia, avea strensa detorintã a introduce
in tractu si striete a observa legea positivã,
dara sã nu faca contrariulu.

Elu inca i-si aducea pãte aminte de
proverbulu germanu: „Was Hãnschen nicht
gelernt hat, wird Hans nicht mehr lernen.“
si in procederea lui lasã legea sã fia lege
mõrta, numai sã-i mõrga lui bene. Dovãda

despre asertiunile nãstre, servãsca acea inpre-
jurare, cã elu contra legi preceptive, §. 45
din statutulu org. a conchiamatu in anulu
1872 sinodulu ordinariu protop. pre a 3-a
dominica a lunei lui fauru, ceea ce au provo-
catu interpelatiunea facuta in sinodu arch. in
a VI. siedintia Nro. 32, care pana astadi nu
este respunsa. —

Din acẽsta circumstare, amu espe-
riatu, cã presidiulu sinodulu arch. in anulu
1872, adeca p. vicariu archiepiscopescu nu-
trecesca o deosebitã predilectiune pentru per-
son'a urgisitulu adm. ppsescu Gr. Maieru, care
a calcatu prescriptele §-loru 31 — 37. din sta-
tutul org., nefacendu deosebire intre cerculu
competintiei presidiulu scaunulu protop. si
cerculu competintiei forului bes. judecãtorescu
de prim'a instantia, care din nãma pre bas'a
legi decide in sesiune unde celu putienu 6
membrii trebue se fia presenti. —

Adm. Maieru contra legi a trasu cele
mai principali cause in competintia presidi-
ulu scaun. protopop. fora scirea forului biseri-
cescu-judecãtorescu, de acãru nume a abu-
satu si comisu crima de abuzulu potestãtii ofi-
ciali, cãci elu fara scirea forului, estra sesi-
onem, a luat processu in susu si a citatu prin
edictu pãrti absentu, subscriendu edictelu cu
„Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractulu
Noerichiu si Cincu-mare“ despre care citare
edictala n'a avutu scire forulu bisericescu-
judec. ceea ce se vede din nrãii „T.-Rom.“
37, 38, 39 si 40 din anulu 1872 si Nro 15 si
36 din estu anu al „G. Trãnciã.“ —

Foradelegea cea mai insemnata care a
comis'o prã santi'a sa cate unu secretu pu-
blicu, este presiunea facuta de densulu asupra
poporulu nostru tractualu prin preotimea
nãstra cu ocasiunea alegerei deputãtiloru
mireni la sinodulu archidieceasanu pre pe-
riod'a legislativã 1873—1875. —

G. M. dupa cumu senguru marturisesce,
la pocunã mai-mariloru sei a agitat si pre-
sionatu pre crestiniã nãstãri prin preotime, ca
sã alege pre Dr. Stefanu Pecurariu si pre
unulu din ginerii sãntei sala, cu ignorarea ce-
leilalte inteligentii civile din tractu si juru, atã-
tu publice cu ocasiunea alegerei dep. clericalu
in Agnita, cãtu apoi si prin fôrte multe cer-
cularii scrise cu man'a lui propria si prinse
de noi, prin cari am-rintia cã „ori si cum sã
alege pre pomenitulu domnu.“ si pre ceilalti
ficesce sã nu-i alege, cãci nu sunt placuti in
achii ven. consist. arch. etc, etc. — Frumõsa
moralã popõsca!!! — Contra acẽstei proced-
deri nelegali s'a protestatu cu energia, si pro-

testulu s'a cetitu per estensu in colegiulu de
scrutiniu si primindu-se de acẽsta, s'a subter-
nitulu cu protocolulu de scrutinare ven. sinodu
arch. cu rogare, ca acelasi sã traga atãtu pre
Grigoriu cãtu si pre actorii intelectuali la stri-
cta raspundere pentru o astufeliu de nelegali-
tate comisa pre facia din partea lui Grigoriu,
cãci atare procedere a unui adm. protop. face
legea ilusoricã.

Asupra acẽstui protestu importante,
prin care se combate presiunea nemoralã si
nelegala, exercitata de unu clericalu asupra
mireniloru, care s'a doveditu printr'unu cer-
culariu alaturatu in origine protestulu, pana
astadi nu s'a adusu decisu in meritu, ceea ce
dovedesce comisiunea verificatoriã respectivã
si anume referentele ei, bravulu deputatu
din Brasiovu Diamandi Manoli, si intregu
sinodulu arch. —

Caus'a nedeciderii asupra acẽstui pro-
testu insemnatu este aceea, cã inaltulu pre-
sidiu sinodalu, p. vicariu Nicolae Popea nu
a lasatu a se pune la ordineã dilei. — Si ôre
de ce nu?! si ôre candu sã se decida asupra
acẽstui protestu?!?

Pentru acẽste inprejurãri s'a nascutu
si purtatu o polemia in diariulu nostru „G.
Trãnciã“ nrãii 15, 22, 31, 32, 36, si in „T.
Rom.“ nrãii 27, 36, 37, 38, si 30, din cari
diurnale se vede apriatu, cã ce feliu
de pareri scãlciate are p. Gr. M. despre
dreptu, dreptate si lege positivã, si despre
constitutionalismulu nostru bisericescu, si
totusi astadi este inca adm. ppsescu, desi de-
putatulu nostru a facutu propunerea la sino-
dulu de estu anu, ca sã se faca capetu odatã
domnirii lui si sã se alege unu protopresvi-
teru definitivu, cu atãt'a mai vertosu, cã in
centrulu tractulu, in Agnita, a devenitu si
parochia vacanta. —

Pan' acuma nu vedemu nici unu resul-
tatu. — Lui Gr. M. nu-i pasa de nime, cãci
s'a infratitu acuma si mai tare eu Ignatiu
Mandocea, si cu acẽsta impreuna de nou a
denunçiatu pre comitetulu din Cincu-mare, si
anume pre presiedintele acoluiasi, archiva-
riulu scaunulu Branicea si subjudede
regiu A. O. cari mai posedu inca potere mo-
ralã de a se opune nelegalitãtiloru, ce comitu
acei doi frãti de eruce pe fie-care di si au in-
trodusu si in Cincu o administratiune mai
sanetõsa cu privire la averea bisericesca-aco-
lãre si fundatiunala, facundu si pasii judeca-
toresci spre asigurarea averei sãntei nãstre
biserici, carea tocma prin preutul si Ignatiu
Mandocea este fôrte periclitatã. —

vegetabile se inmultiescu fôrte rapede,
ine dupace ele au descompusu una cantitate
adevãtã a solutiunii de sacharu, atunci ele
maru si si perdu poterea de a prolifera. Po-
terea acẽsta o perdu ele si prin una temperã-
tura innalta de 100 de graduri; — candu din
contra nici celu mai intensivu frigu nu e in
stare de a le rapã acẽsta potere. —

Deci dar caus'a fermentatiunii sunt
organisme vegetabile, globuliforme,
sãnt mici; — am disu, cumca acẽste orga-
nisme se afã pretotindenea, si se asiẽdia pe
tõte substantiele, pe cari si afã dinsele con-
ditiunile necesãrie pentru a loru vietuire,
si rezultatulu activitãtii loru lu numimu fer-
mentatiune, deca produsele acẽsteia sunt
alcoholulu si acidulu carbonicu, inse fiindu tem-
peraturã mai innalta, se nascu in loculu ace-
loru douã substantie unele acide organice,
precum: Acidulu aceticu, lapticu, butyricu si
valerianicu; si rezultatulu activitãtii loru lu
numimu putrediuene, deca trupurile mõrte a
animaleloru si a plantelor se descompunu
prin acẽste organisme, si atunci produsele
acẽstei descompusetiuni sunt fôrte de multe
sorturi, fiindu cã aterna de la fôrte multe im-
prejurãri, cã cari descompusetiuni chimice
se se nasca; asia de essemplu, putredindu una
substantia in una temperaturã scãdãtuã, pre-
cum e in pãmentu, se nascu mai cu sãma
compusatiuni de ale gazulu idrogeneru, precum
sunt gazele cele fôrte puturõse de amoniacu,
de idrothionu, de idrophosphoru, si de idrocarbõn
acẽstu din urma e cunoscutu sub numelu de
mãrulu locuriloru apãtõse, unde elu ad se ori
apãrindendu-se a produsu la multi ômeni
credintã acẽsa desiarta, cã acolo „ardu bani.“
Germani lu numescu „Irrlicht“ adeca: lumi-
na retactivã.

Acẽstu gazu idrocarbõn in patriã nã-

stã lu vedemu resulfandu din pãmentu la
Bazna si Sãrosiulu-micu, unde elu, deca lu
apãrindemu, arde mai multu sãu mai pucinu
timpu; totu acẽstu fenomenu lu vedemu intr'o
mesura cu multu mai grandiosã la Bacu
langa marea caspicã, la Piatra mala in Italia
de susu, in China, si in America nordicã. —

Deca inse temperaturã e mai mare si
umediã lipsesce, atunci procesulu putrediu-
nei produce gazele acidulu carbonicu, fosfo-
ricu, nitricu si sulfuricu; inse fôrte adese ori
acẽste gaze se mes'eca la olalta, de unde apoi
se nascu compusetiuni chimice fôrte compli-
cate, precum sunt: Ammoniaculu carbonicu si
nitricu, ammoniaculu idrothionicu, idrothion-
carbonu etc. —

Dupa ce am vedutu cã natur'a intro-
buintiedia nescãri organisme vegetabile fôrte
mici spre a produce prin ajutorulu loru ace-
le procese prodigiõse si colosale a fermenta-
tiunii si a putrediuenei, — venimu acum a in-
vestigã acei morbi, despre cari sciintiele natu-
rale moderne au constatatu intr'unu modu
evidente si nedisputaveru, cumca a loru cau-
sa genetica sunt organisme vegetabile para-
sitice. —

Este unu adevãru necontestaveru, cum-
cã fôrte multi morbi nu numai ai omulu, ci
si ai animaleloru vetebate, a insectelor si
chiar a plantelor sunt rezultatulu activitãtii
acẽstoru organisme vegetabile microscopice.

De candu au inceputu omulu a privi
cu una atentiune mai mare asupra aparitiu
niloru naturei a observatu, cumca plantele
tocmai asia sunt espuse unor morbi epide-
mici, ca si animalele si casi omulu.

Din istoriã naturalã a lui Cajus Plin-
tius Secundus, dedicatã Marelu Imperatu
Titus, pe care o numesce in dedicatiunea sa

„una Encyclopaedia a tuturor sciintieloru,“
care e totdeodata monumentulu celu mai
grandiosu a literaturii romãne, si acelu sor-
gintu fecundu, din din care au scosu litera-
tãii evului mediu cunoscintiele loru despre natu-
tura si poteriile ei si pe care illustrulu
potu a nemuritoriulu uechiu o numesce
„Opus diffusum, eruditum, nec minus varium,
quam ipsa natura,“ — din acẽsta istoria natu-
rale a gloriosulu strabunu deci scimu,
cumca bucatele din familiã gramineelor,
anume grãnele si secãrile sunt supuse la
doi morbi epidemici, dintre cari unulu
mistuesce graantiulu, strãfomandu cu ince-
tulu farinã lui in o pulbere nãgra-brunã, er
celu alaltu asiẽdiendu-se pe pãrtile cele verdi
ale plantei, adeca: pre paiu, pre foi pre tie-
pele spiciloru si pre cojã graantiiloru, acẽ-
ste pãrti le usca. Avemu asia dar douã sorturi
de tetiune, dintre cari celu d'antãiu face dau-
ne cu multu mai mari, de cãtu celu de
pre urma.

Caus'a genetica a acẽstoru morbi epi-
demici este una vegetabilã parasiticã micros-
copicã, numita uredo linearis, care numai de
vreo cãtiva ani este cunoscutã. —

De si ambele acẽste sorturi de tetiune
strica si nimiescu campu intregi semenãtii cu
grãne, totusi nici pe departe nu se pãte ase-
menã stricatiunea acẽsta cu aceea, care o
facu vegetabilele parasitice cartofloru, vitie-
loru de via si napiloru de sacharu.

Prin epidemiile acẽstoru plante din
anii trecuti s'a ruinatu bunastarea si averea
mai multoru tieri, si se sustiene aceea temere
si asertiune nefundatã, cã cartofii prin culti-
vãrea loru in continentulu acẽstu frigurosu
alu nostru, au degeneratu, fiindu ei o plantã
adusa din campiele cele caldurõse si asia de

redicate de asupã luciulu mării, anume din
Bogota, in America tropicã. Dupa ce inse
innãntu de 50 de ani au inceputu a se cul-
tivã mai pretotindenea cartofii, s'a si ivitu
morbulu acẽstu epidemicu, care nimicesce in
vre-o cãteva dile campu intregi de cartofi, si
a cãrãuã causã e una vegetabilã parasiticã,
numita peronosporon solani tuberosi, care se
asiẽdia pre foiele si pe trunchiulu sãu tuleulu
cartofloru, si cu una iutime admirabilã la-
tindu-se le usca pe acẽstea.

Doctorulu celu renumitu Boussingault
(trãncesu) a calatoritu in anulu 1845 la Bo-
gota spre a studiã acẽstu morbu, si elu ne
spune: cã cartofii patimescu de acẽstu morbu
mai cu sãma in aceia ani, cari sunt fôrte
umedi.

Amintiramu mai susu, cumca caldurã
cea mare si umediã sunt acei poternici fãp-
tori, cari desvõlta si inmultiescu intr'unu
tipu prodigiõsu acẽste vegetabile parasitice
microscopice. —

Una alta vegetabilã parasiticã, anume
Oidium Tuckeri, a nimicitu vitiele de via in
Frãncia, Ispania, Italia si in alte tieri, si a
adusu pe proprietãrii de via la desperatiune.
Acẽstu parasitu dupa ce se asiẽdia pre foii si
pe struguri, strãbate apoi cu ramii sei cei
fôrte fini si in lemnu; iãrn'a elu mõre,
inse sementiã lui cea microscopica resista si
frigului celui mai intensivu, si primãvãrã lu
vedemu er' ca nescu farinutã fôrte finã, si
asia trebue sãu sãu nimicimu, sãu sã stãrpimu
vitiele, precum au facutu locuitorii din insulã
Madeira, cari stãrpindu vitiele de via, au
semenatu in loculu loru trestia de sacharu.

(Va urmã.)

Maieru si Mandocea, vedindu-se acuma totusi inpinsi de nelegalitate lor pana la propastia, si cu ajutoriul altoru partisani, nemuri de ale lui Mandocea, au tenuity adunari nelegali nocturne, si au atiatiatu prin acestea poporul spre dusmania asupra comitetului parochiale.

Pre basea invinuirii lor si failorlor vatematorie, scornite in siedintiele de nopte la cari au presiediatu Ign. M. si in lipsa acestuia Gr. M. ven. cons. arch. aru fi adusu trei decisiuni asupra comitetului: un'a despre jurarea comitetului, care n'are basa in statutu org. — alt'a, privitoria la o ascuratiune esecutiva judecatorésca asupra averii preotului insolventu Ign. M. si a trei'a, contra unei apelatiuni, privitoria la unu piu legatu, lasatu bisericeii de evlaviosulu si nemuritorulu Petru Olteanu din Cincumare pre care o amu insinuatu si predatu contra otaririi ven. cons. metropolitanu —

Aceste trei otariri, dupa cumu audimu, le porta adm. Gr. M. in pusunariu si nu voesce a-le impartesi comitetului parochialu, ci pre basa acestoru otariri l'a invinuitu de instrainatoriu de averea bisericeii, in adunari tenuity contra legel si anume a §. 9 din statutu org. si cu calcarea §-loru 301, 302, si 305 din codicele penale, pentru cari calcari de lege si delicta s'au facutu din partea comitetului si la judecatori'a regesca aretare contra adm. p. pescu. Gr. M. si socii lui, si a buna s'ema 'si vor luá pedéps'a meritata. —

Omenii rei voescu a cautá in marea indulgentia a ven. cons. arch. cu acesti doi individi, unu feliu de lectura necuviinciosa, care ar deveni de acolo, cá atátu p. vicariu arch. N. P. cátu si Ign. M. si Gr. M. au fostu cu totii adm. protopopesi in tractulu nostru si deca ar cadé unulu dintre acestia, ceilalti ar audí nesce descoperiri, cari ar face lumina in situatiunea presenta si ii-ar compromite si pre ei. —

Noi acést'a nu potemu crede, de cumva realitatea failorlor nu ne vor convinge despre pretinsulu complotu.

Comitetulu bas. din opidulu Cincumare fu estu timpu alesu dupa lege si intaritu de ven. consist. ca atare, cu acelu adausu cá pre Ign. M. la insinuarea unui votu separatu 'lu eliminá din comiteta din relevante consideratiuni, dandu-i-se totu prin otarirea ven. cons. arch. din 8 fauru 1873, nr. 130, urmatóri'a dojana.

„Totu una data insa, se dá preutului I. M. de nou aspra dojana pentru portarea lui cea patimasia si vatematorie de demnitate preotiesca si i-se recomanda spre binele lui tresvia, moderatiune, retragere dela certe si sfedi personali si familiari etc.

(Finea va urmá.)

Varietati.

(Laudabilu si demnu de imitatu.) Din *Jadaniu* primimu urmatóriu avisu; „Carturarii din comun'a nostra, avendu in vedere influinti'a ce o petrecere cu caracteru nationalu póte ave asupra redescoperirii simtimentului nationalu, au decisu a tenuity in 15 aug. st. v. la *Adormirea Nascatoarei de Ddiu* o astufeliu de petrecere, in care pe langa jocu si chorulu vocalu vor avé locu si nisce dechiamatiuni. Venitulu de la acést'a petrecere e dedicatu fondului scolariu de aici. Comitetulu arangiatoriu 'si va dá tota trud'a ca acést'a petrecere se reása cátu mai splendidu, si se faca cátu mai mare efectu in publiculu participatoriu. — Invitámu prin acést'a cu tota stim'a, a luá parte la acést'a petrecere si acei frati ai nostri de prin prejuru, cari nu aru fi invitati pre cale privata. — Petrecerea se va incepe la 6 ore s'era. Pretiulu de intrare pentru a persóna e 1 fl. ér pentru o familia 1 fl. 50 cr. Pentru comitetulu arangiatoriu.

Dimitrie Iovitia, m. p.

(Unu pretendinte de tronu — virilistu in comitatulu Torontalului) Este cunoscutu onoratiloru nostri cetitori, cumca in urm'a fusiunei Orleanistiloru si Legitimistiloru din Francia, contele de *Chambord*, Henricu alu V. este regele in spe alu Francei. Acestu domnu conte din Francia, avendu forte multe posesiuni in cottulu Torontalului, s'a alesu de virilistu in comitetulu comitatensu. Interesante

e cá numitulu conte la poporul din Torontalu e cunoscutu sub numele *Schönborn*, si cá pucini vor sei cumca marele proprietariu de pamentu (spati'a) este pretendinte de tronu, care face multa ingrigire Francei! —

(*Anara desamagire.*) In ca cu unu anu nainte de a se deschide espositiunea universala din Viena, ospetarii nemti si jidovii speculanti din Capitala 'si faceau planuri cum vor se jafuesca lumea de bani si prin jafu se-si imple pivnitiele lor de aur si argintu, urcandu pretiulu consumptibililoru cu m nu s'a mai pomenitu. Au si fost inceputu densii a-si essecutá planulu delocu ce se deschise espositiunea. O zama simpla de carne de vaca care costa in cele mai de frunte oteluri 6 cr. — aceasi vampirii au vendut'o cu 60 cr. O friptura de puiu — cu 2 fl. 50 cr. Astfelu si celu mai simplu prandiu a costatu celu pucinu 5 fl. v. a. cáci legume bune nu se capeta fora 1 fl. 50 cr. — dupa cum vededesce „N. fr. Pr.“

— Lumea insa infricosiata de scumpetea ne mai pomenita n'a venit la espositiunea. Abia 2—3000 de ómeni cercetaz pre di espositiunea, pre candu cea din Paris de la 1867 avea celu pucinu 20,000 de cercetatori pe fiecare di. Guvernulu cislaitanu deci, care inca calculase a casciga unu profitu de vr'o 6 mil. cu arangiarea espositiunei, a intrevenitu si pretiurile consumptibililoru s'a statoritu autoritativminte. De atunci in cócia espositiunea se bucura de unu frumosu numeru de cercetatori. Totusi sperantiele guvernului nici pre a diecea parte nu s'au implinitu; cáci pre candu innaltu acestasi socotia, cá in fiecare luna va incasa celu pucinu dóue mil. pentru bilete de intrare la espositiune, dupa una aretare oficiale sum'a totala incursa dela deschiderea espositiunei, (1. maiu,) pana la capetulu lui iuliu, deci in trei luni, abia face 987.604 fl. adeca in restimpu de trei lune nici diumetate din ceea ce minunatulu guvern a speratu a casciga in una luna!

Provocare.

Dd. membri ordinari ai Reuniunei inv. din Inspectoratele *Timisia* si *Vinga* cari inca n'au refuite tacele ce detorescu reuniunei, conformu statuteloru nostre aprobate de innaltulu locu, binevoesca a tramite fora intardiare acele tace Dlu cassariu *Vincentiu Cernetin*, docente in *Mosimittia*, langa *Timisiora*, ca astfelu se póta evita neplacerile ce pote se urme din — *nepasare.*

Speru cá respectivii dd. 'si vor cunosce datorinti'a ce li impunu — *statutele*, prin urmare vor respunde tacele nainte de adunarea generala carea ni stá la usia.

Beregseu, in 3. aug. 1873.

Andreescu, m. p.
presiedintele reuniunei.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu

Pentru postulu sistemisatu prin ordinatiunea vener. Consistoriu Eparchialu din 26 ianuariu a. c. Nr. 80 B. pre langa betianulu preotu Ioane Bercianu din *Bogodintiu*, Protopresbiteratulu *Bisericeii-albe*. se deschide prin acést'a Concursu pana in 9 septemvre a. c. st. vechiu.

Emolumintele sunt: 1/3 din sesiunea parochiala si din venitele stolarie asemenea 1/3 parte de la 150 de case.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati suplicele loru conforme st. org. bis. adresate respectivulu *Comitetu parochialu*, ale tramite concernintelui D. Protopresbiteru *Ioanifu Popoviciu in Iamu.*

Bogodintiu, in 29 iuliu 1873.

1—3
Comitetulu parochialu,
in contielegere cu D. protopresbiteru
tractualu

Concursu.

La fundatiunea *Annei Alessandroviciu din Lugosiu* pentru ajutoriulu studintiloru romani, se afla de datu trei stipendia anuale de câte 100 fl. v. a. pre anulu scolaricu 1872/3 sub urmatóriele conditiuni, basate pre punctulu 7 alu testamentulu fundatoarei:

1. Concurentele are se dovedesca cá este studente seracu, de confesiunea gr. or. si de parinti locuitori in Lugosiu.

2. Estranei numai acei potu concure. cari pe langa calitatile recerute in pet. 1. vor dovedi rudenia cu reposit'a fundatoaria.

3. Concurentii, chiar si cei ce au avutu stipendia in anulu scolaricu 1871/2, au se alature la concursu testimoniu comunalu despre paupertatea parintiloru, legitimize despre frecuentarea clasei proximie inchiate si dela celu mai deaprove medicu comitatensu acestu despre starea sanctati sale.

4. Terminulu pana candu tote recursele postalmente francate, au se fia ajunse la presiedintele de ordine, rss. d. protopresbiteru *Georgiu Pesteanu in Lugosiu*, este diu'a de 3/15 septembre 1873.

2—3

Epitropia.

Concursu.

pentru o carte de cetire romana.

Consiliulu judetianu alu judetiului *Iassi* votandu unu premiu de 2500 lei noi (dóue mii cinci sute) pentru o carte de cetire, carea se va gasi mai buna pentru usulu scololoru primarie rurale, — subsemnatulu prefectu alu judetiului *Iassi* publica programulu urmatoriu, dupa care aceea carte trebue elaborata:

1. Cartea se fia destinata pentru copiii cari seiu ceti, prin urmare se nu cuprinda abecedariu. —

II. Ortografi'a se fia fonetia, precum este d. e. in nóu'a metoda de scriere si cetire a dloru *Grigorescu Creanga* si *Kaceanu*, séu in „*Convorbiri literarie*“ cu observare, cá este de doritu ca *U scurtu* se lipsesca cu totul.

III. Celu multu o cóla de tipariu se fia scrisa in caractere cirilice, parte nóue, parte vechi. —

IV. Cartea se cuprinda *Poesti. Proverbe, Povesti, Parabole*, mai alesu din biblia; *descrieri geografice* cu deosebire ale tieriei; *descrieri cosmografice si meteorologice, descrieri din natur'a neorganica, descrieri de plante si animae; descrieri relative la econom'a comica si rurala la industria si comerciul, bucãti din istor'a patriei, o bucata de cetire cu motiuni elementare despre comuna, districtu si statu.* —

Tóte aceste materie vor trebui alese astfelu, in cátu se fia potrivite cu intielegerea copiloru, si se le infacisiedie modeluri de limba si de stilu simplu si corectu. —

V. Cartea se cuprinda 15—20 de cóle tiparite. —

Persónele ce ar dori se se presinte la concursu vor trebui se-si tramite manuscritele dloru in terminu de unu anu de dile, cu incepere dela St. Georgie 1873, adeca pana la santulu Georgiu 1874. —

Manuscriptele vor fi sigilate si adresate comitetului permanente, avendu atátu pe plicu, cátu si pe manuscritu unu semn vidibilu, cunoscutu numai autorului.

Pretiulu sus mentionatu se va dá indatu autorului cartei ce se va gasi mai buna. —

Dreptulu de proprietate romana a autorului cu acea restringere ca din antai'a editiune ce se va tipari cu spesele judetiului, acést'a se-si traga cheltuelele de tipariu. —

Otarirea comisiunei ce va fi insarcinata cu examinarea acestui uvragiu, se va publicá prin jurnalele cele mai respandite

Iassi, in 21 aprile 1873. 2—3

Prefectur'a si directiunea

Concursu.

Devenindu postulu medicalu a Comunei *Otlaca* in vacantia, din imputernicirea reprezentantiei comunale subscrise. prin acést'a publicámiu concursu de nou: deci toti acei domni medici, cari sunt prevediuti cu diplome de doctori in medicina si posedu limba romana, — si voiescu a concurgo la postulu acést'a, se binevoiesca a si substerne recur-surile sale catra subscris'a *Antistia* pana in 31 augustu a. c. au pe calea postala, au in persóna.

Salariulu anualu este 800 fl. si pentru tota visit'a 20 cr.

Otlaca, 4 iuliu 1873. 3—3
Tóderu Bradu m. p. *Petru Suciu* m. p.
jude. notariu.

Concursu.

Cu mórtea invetiatorului romanu venindu vacanta statiunea invetiatur romana din mist'a *Comuna Saravolla*, cari in protopresbiteratulu *Simiclausului* l'au se publica Concursu pana la Santa-mica, adeca in 8 septembrie. a. c. in care se va tenuity si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gat'a: 50 cr. v. a. 2 orgii lemne de focu, 10 orgii pac si pentru incaldirea Scoléi, 65 lb. sare, centinariu lardu, 13 lb. lumini, 60 meti de pita, 2 lantie pamentu aratoriu, si cetiru liberu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune invetiaturésca, au a-si adresá recurse loru bine instruite cu tote atestatele re te *Presidiiui Comisiunii scolare din locu* intr'una din domineile séu serbatorile y la terminu cadiende, de a-se infacisiedie la nóstra Biserica

Saravolla, 11 iuliu 1873.

Simionu Andranu Gal m. p.
parochu si presiedinte comisiunii
3—3
scolare romane.

Concursu.

La parochia gr. or. rom. devenitu vacanta in comun'a *Vucova*, cottulu *Timisioru* protopresbiteratulu *Jebelului*, se deschide concursu pana in finea lui augustu vechiu.

Emolumintele sunt: una sesiune de jugere pamentu. birulu preotiescu dupa pamentu de la 60 de case si stol'a indatim.

Concurentii au a adresá recurse loru prevediute cu timbru si cu atestatele pre crise in stat. org. catra Onor. *Sinodu parochialu din Vucova*, la D. protopopu *A. Ioanofu in Jebelu.*

Vucova, in 19 iuliu 1873.

in contielegere cu D. protop. tractualu
3—3
Comitetulu parochialu

Concursu.

Pentru intregirea postulu invetiatur rescu din comun'a gr. or. rom. *Foeniu*, cottulu *Torontalu*, protopresbiteratulu *Cioveii*, se escrie concursu prin acést'a pana la 26 augustu a. c. st. v. in care'diua va fi si alegerea. —

Emolumintele sunt in bani gat'a: 300 v. a. dela comuna, si 40 fl. dela Ilust. Sa D. *Andrei Mocioni*, 2 jugere de pamentu aratoriu, 2 orgii de lemne, 8 de paie, gradinu pentru legume si cortelu liberu. —

Doritorii de a ocupa acestu postu, sunt avisati a-si motiva recurse loru conformu dispusetiuniloru statutelui org. bisericescu si adresate Comitetulu parochialu a-le tramite M. on. D. *Alexandru Popoviciu*, admin. protopopu in *Fizesiu* per *Königsgrad.*

Foeniu, in 22 iuliu 1873.

3—3
Comitetulu parochialu
In contielegere cu Dlu admin. protopopescu

Concursu.*)

Preanulu scolaricu 1873/4 se escrie concursu pentru dóue stipendia din fundatiunea lui *Gozsdu* de câte 300—400 fl eventualmente, adeca la casu de promotiune dintr'unu stipendiu mai micu intr'unulu mai mare; pentru dóue de câte 100—200 fl. pentru ascultatorii de sciintiele medicali, technice, si juridice, preferindu-se intre asemenea calificat ascultatorii de medicina si technica.

Competinti' se-si indrepteze petitiunile concursuali, intr'unite cu atestatele de botezu, de paupertate si de studiu catra reprezentanti'a fundatiunei lui *Gozsdu* (*Pest, Városházter 8 sz.*) pana la 15 sept. e. n. a. c. descoperindu tota deodata, daca mai trage de undeva vre unu stipendiu séu nu.

Totudeodata se provóca stipenditiis acestei fundatiuni, cu pana la sus atinsulu terminu se arete rezultatulu studiiloru din anulu trecut, pentru cá la din contra, stipendiulu avuta se va confectualtia.

Pesta, in 6 aug. 1873.

Reprezentanti'a fundatiunii lui Gozsdu.
Georgiu Mocsonyi m. p.
presiedinte.
Cav. de Puscariu m. p.
notariu.
3—3